

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»: <http://maup.com.ua/>
Хмельницький інститут: <http://www.maup.km.ua/>
Кафедра економіки:
<http://www.maup.km.ua/institut/kafedri/kafedra-ekonomiki-ta-upravlinnya/>

СИЛАБУС КУРСУ

Назва дисципліни	Цивільний захист
Викладач (-і)	Савчук Людмила Олександрівна
Портфоліо викладача (-ів)	http://www.maup.km.ua/informaciya/portfolio-savchuk-lo.htm
Контактний тел.	+380673830793
Е-mail:	kaffundp@ukr.net
Сторінка дисципліни на сайті	http://www.maup.km.ua/institut/kafedri/kafedra-ekonomiki-ta-upravlinnya/normativni-disciplini-kafedri-ekonomiki-ta-upravlinnya.htm
Консультації	Середа, 1 години, 13.20-14.20, ауд. 306

1. **Коротка анотація до дисципліни.** Навчальна дисципліна «Цивільний захист» має своїм завданням сформулювати у студентів глибокі теоретичні і практичні знання з проблем цивільного захисту.

2. **Мета:** формування у студентів розуміння можливості виникнення надзвичайних ситуацій природного, екологічного, техногенного характеру та порядку реагування на них, тобто усвідомлення цілей, методів та заходів цивільного захисту. Це передбачає формування системи теоретичних і прикладних знань із законодавчих, економічних і організаційних питань захисту людини, підприємств та територій від впливу непередбачених обставин та негативних факторів зовнішнього середовища.

3. **Завдання:** вивчення негативних факторів середовища, правової та нормативної бази захисту здоров'я людини в умовах дії непередбачених обставин та негативних факторів зовнішнього середовища; набуття практичних навичок аналізу та оцінювання можливості виникнення непередбачених обставин, застосування індивідуальних і колективних засобів захисту здоров'я і життя людини; надання студентам знань щодо сукупності надзвичайних ситуацій, принципів, функцій та методів функціонування системи цивільного захисту, способів попередження надзвичайних обставин, а в разі їх виникнення порядку усунення та мінімізації їх наслідків.

4. **Формат курсу:** очний (online) та заочний (offline)

5. **Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):**

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених	Підсумкове (залік)

професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ; -знання методів та інструментарію моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків; -здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень	професійною діяльністю за спеціалізацією освітньої програми	
Здатність бути критичними і самокритичними	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Знання процесів формування системи теоретичних і прикладних знань із законодавчих, економічних і організаційних питань захисту людини, підприємств та територій від впливу непередбачених обставин та негативних факторів зовнішнього середовища	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)

6. Тривалість курсу. 90 годин (3 кредити ЄКТС), з них: 34 години аудиторної роботи; 56 годин – самостійної роботи, залік.

7. Статус дисципліни: обов'язкова.

8. Пререквізити: Навчальна дисципліна «Цивільний захист» пов'язана з навчальними дисциплінами: «Економіка праці і соціально-трудові відносини», «Стратегічне управління людськими ресурсами», «Інноваційний розвиток підприємства», «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Основи екології» тощо.

9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання – використовувати електронні сервіси Законодавчі та інші нормативно-правові акти сфери компетенції ДСНС, Закон

10. Політика курсу:

- передбачає командну роботу
- індивідуальну роботу
- виконання завдань у встановлений термін.
- відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.
- дотримання академічної доброчесності.
- презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

11. Зміст дисципліни: Курс складається з двох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин:

- Змістовий модуль 1 «Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації» (лекційні теми 1-5, семінарські теми 2,3,5);
- Змістовий модуль 2 ««Організація заходів безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф, зараженні радіоактивними, отруйними та бактеріологічними засобами» (лекційна тема 6-10, семінарські теми 6,7,8,10).

12. Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації**.

При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути Вашу увагу до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Ви маєте можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки і узагальнення.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні **семінарських занять** передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет, під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- виступ за темою **індивідуального завдання**
- виступ-інформування за темами семінарських занять.

13. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Хмельницькому інституті МАУП» (https://drive.google.com/file/d/1alGsRzbSV_ATM_rOMIaor0hLQdNZx9Uk/view).

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість	кількість одиниць	максимальна кількість балів	

	оди ниц ю		ь балі в			
Відвідування лекцій	1	10	10	10	10	ЗАЛІК
Відвідування семінарських занять	1	6	6	8	8	
Робота на семінарському занятті	10	6	60	8	80	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	
Разом	117			117		
Максимальна кількість балів						234
234:100=2,34. Студент набрав Х балів; Розрахунок: $X:2,34$ = загальна кількість балів.						100

Система оцінювання навчальних досягнень

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються *2 самостійні роботи*.

Критерії оцінювання:

- змістовність – 3 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **5 балів**.

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання індивідуальних завдань-кейсів за тематикою самостійного вивчення матеріалу відповідного змістового модуля. Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- повнота розкриття теми – 15 балів
- якість інформації – 5 балів
- самостійність та креативність – 5 балів

Максимальна кількість балів - 25 балів.

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

ЗАЛІК.

Відбувається у формі надання письмових відповідей та в разі потреби додаткового усного спілкування (Методологічні рекомендації до проведення й оцінювання заліку див. «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Хмельницькому інституті МАУП»).

16. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру. Структура, призначення, рівні.
2. Закон України «Про Цивільну оборону України». Структура, положення, принципи організації.
3. Організаційна структура ЦО підприємства, установи, організації.

4. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру». Структура, положення, принципи організації.
5. Комплектування та підготовка особового складу формувань цивільного захисту.
6. Обов'язки, права, гарантії соціального захисту та відповідальність рятувальників сил цивільної оборони.
7. Характеристика небезпечних промислових факторів виробничого об'єкту (на прикладі певної галузі економіки).
8. Вплив небезпечних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей.
9. Функціональні обов'язки особового складу невоєнізованих формувань цивільного захисту.
10. Дії при приведенні невоєнізованих формувань в готовність: умови задіяння, порядок дій.
11. Організація захисту особового складу формувань у ході виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах радіаційного забруднення місцевості.
12. Організація захисту особового складу формувань у ході виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт на хімічно-небезпечних об'єктах.
13. Особливості організації санітарної обробки особового складу формувань цивільного захисту.
14. Спеціальна обробка техніки і майна при зараженні радіоактивними засобами.
15. Спеціальна обробка техніки і майна при зараженні отруйними засобами.
16. Спеціальна обробка техніки і майна при зараженні бактеріальними засобами.
17. Загальні підходи до надання само- та взаємодопомоги при пораненнях.
18. Загальні підходи до надання само- та взаємодопомоги при опіках.
19. Загальні підходи до надання само- та взаємодопомоги при кровотечах.
20. Загальні підходи до надання само- та взаємодопомоги при переломах.
21. Участь формувань у заходах життєзабезпечення, спрямованих на задоволення мінімуму життєвих потреб потерпілих від наслідків надзвичайних ситуацій.
22. Особливості взаємодії особового складу формувань при проведенні робіт у районах надзвичайних ситуацій.
23. Заходи безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф.
24. Функції центральних органів виконавчої влади з питань цивільного захисту.
25. Функції регіональних органів влади з питань цивільного захисту.
26. Функції органів місцевого самоврядування з питань цивільного захисту.
27. Характеристика заходів протидії по компенсації впливу природних катаклізмів.
28. Характеристика заходів протидії по компенсації техногенних аварій та катастроф.
29. Етапи планування заходів по передбаченню та протидії непередбаченим обставинам на державному рівні.
30. Етапи планування заходів по передбаченню та протидії непередбаченим обставинам на регіональному рівні.
31. Етапи планування заходів по передбаченню та протидії непередбаченим обставинам на місцевому рівні.
32. Етапи планування заходів по передбаченню та протидії непередбаченим обставинам на рівні підприємства.
33. Ризики виникнення непередбачених обставин: методичні підходи до врахування.
34. Ризики виникнення непередбачених обставин: джерела компенсування впливу ризиків на державному, регіональному, місцевому рівнях.
35. Ризики виникнення непередбачених обставин: джерела компенсування впливу ризиків на рівні підприємства.

17. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела (література):

ОСНОВНА

1. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісєєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.– 223 с.
2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
3. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., “Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях”. Навчальний посібник, Видавництво НУ “Львівська політехніка”. Львів, 2004р.,-136с.
- 4.Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. “Техногенна та природна небезпека”. Т.3.”Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування”.Посібник.- К.: КІМ, 2007.- 636 с.
- 5..Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна оборона. – Миколаїв: УДМТУ, 2002.- 155 с.
6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с.
7. Осипенко С.І., Іванов А.В. “Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту”. Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.
- 8.Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
- 9.Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.
10. Суслі С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред. проф. М.О. Біляковича.– К.: Арістей, 2007.– 386 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

- 1 .Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ “Українська технологічна група”. К. – 1998. – 526с.
2. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.Вип.3.Під заг.ред. В.В.Дурдинця- Київ: Агенство “Чорнобильінтерінформ”, 2001.-532с.
3. Колпаков В.М., Величко В.В. Боевые возможности авиационных комплексов и автоматизированных систем управления. К. Академия ВС Украины.- 1995.- 163 с.

4. Колпаков В.М. Курс лекций по военному искусству.- К., Академия ВС Украины, 1994.- 194 с.
5. Колпаков В.М. Материалы для проведения деловых игр (с магистрами военного и государственного управления).- К. Академия ВС Украины, 1994.- 71 с.
6. Колпаков В.М. Методы деятельности органов управления воинских частей и соединений в мирное время. Учебное пособие.- К.: КВВАИУ, 1990.- 141 с.
7. Методичні вказівки з курсу “Цивільна оборона” для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І. Бабенко, Р.І. Черевко. – К.: КДЕУ, 1997. –136 с.
8. Надашкевич С.В. Примирна програма загальної підготовки працюючого населення до дій в надзвичайних ситуаціях.-Луцьк, 2014.116с.-
9. Сисоенко Н.В., Плахута В.В.,Пакушина Л.З.Цивільний захіст. Навчально методичний посібник –Черкаси:2012.-308с.

Internet-джерела

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство екології та природних ресурсів України
<http://www.menr.gov.ua/>.
5. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
<http://www.mns.gov.ua/>.
6. Рада національної безпеки і оборони України
<http://www.rainbow.gov.ua/>.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Цивільний захист»

Разом: 90 год., з них 20 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, самостійна робота – 56 год.

Кількість балів	234 бали									
Модулі	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II				
Назва модуля	«Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації»					«Організація заходів безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф, зараженні радіоактивними, отруйними та бактеріологічними засобами»				
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)	5 (1 бал)	6 (1 бал)	7 (1 бал)	8 (1 бал)	9 (1 бал)	10 (1 бал)
Теми лекцій	Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації	Головні положення Закону України “Про цивільну оборону України”	Організаційна структура цивільної оборони підприємства, установи і організації	Види непередбачених обставин. Небезпечні чинники виробничих аварій.	Вплив небезпечних факторів ураження джерел техногенних надзвичайних ситуацій на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей	Організація санітарної обробки особового складу формувань. Спеціальна обробка техніки і майна при зараженні радіоактивними, отруйними та бактеріологічними засобами	Прийоми надання само- та взаємодопомоги при пораненнях, опіках, кровотечах, переломах. Перша долікарська медична допомога при отруєннях сильнотоксичними отруйними речовинами	Участь формувань ЦО у заходах життєзабезпечення, спрямованих на задоволення мінімуму життєвих потреб потерпілих від наслідків надзвичайних ситуацій	Особливості взаємодії особового складу формувань при проведенні Робіт у районах надзвичайних ситуацій	Заходи безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф
Семінарські заняття		1 (10 балів)	2 (10 балів)		3 (10 балів)	4 (10 балів)	5 (10 балів)	6 (10 балів)		7 (10 балів)
Теми семінарських занять		Головні положення Закону України “Про цивільну оборону України”	Організаційна структура цивільної оборони підприємства, установи і організації		Вплив небезпечних факторів ураження джерел техногенних надзвичайних ситуацій на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей	Організація санітарної обробки особового складу формувань. Спеціальна обробка техніки і майна при зараженні радіоактивними, отруйними та бактеріологічними засобами	Прийоми надання само- та взаємодопомоги при пораненнях, опіках, кровотечах, переломах. Перша долікарська медична допомога при отруєннях сильнотоксичними отруйними речовинами	Участь формувань ЦО у заходах життєзабезпечення, спрямованих на задоволення мінімуму життєвих потреб потерпілих від наслідків надзвичайних ситуацій		Заходи безпеки при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф
Самостійна робота	1 (5 балів)					1 (5 балів)				
Поточний контроль	модульна контрольна робота №1 (25 балів)					модульна контрольна робота №2 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Розрахунковий коефіцієнт: 2,34									

